

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie: 23.01.2026 nr 1.1 – 10.1/362-1

Meie: 17.02.2026 nr 7

Lugupeetud Jürgen Ligi

Pangaliit tänab võimaluse eest anda tagasisidet kogumispensionide seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõule.

Sissejuhatuseks peame vajalikuks välja tuua, et meie hinnangul ei ole võimalik II samba süsteemi taastada kujul, millisena see eksisteeris enne pensionireformi. Veelgi enam, mistahes piiravad tingimused ei aita meie hinnangul muuta II samba süsteemi populaarsemaks. Seetõttu tuleks II samba süsteemi mistahes muudatuste puhul keskenduda selle maksimaalsele paindlikkusele.

Pangaliidu tagasiside eelnõule on jaotatud kolme ossa. Esimeses osas anname üldise tagasiside neljale põhilisele eelnõuga välja pakutud muudatusele. Teises osas kommenteerime detailsemalt eelnõuga välja pakutud muudatusi. Kolmandas osas teeme ettepanekuid, mis käesolevas eelnõus ei ole hõlmatud, ent milliste muudatuste tegemine on II sambas mõistlik lähtuvalt seaduse rakenduspraktikast ning pensionikogujate tagasisidest.

1. Üldine tagasiside eelnõus toodud ettepanekutele

a. Taasliitumise ajapiirangu lühendamine kümnelt aastalt viiele aastale

Eelnõuga nähakse ette, et II sambast väljunud isik saab praeguse 10 aasta pikkuse ooteaja järel II sambaga uuesti liituda 5 aasta möödudes. Kui hinnata selle muudatuse võimalikku mõju süsteemile, tuleks eristada kahte tüüpi võimalikke süsteemist lahkujaid.

Esimese grupi moodustavad isikud, kes on üldiselt skeptilised II samba süsteemi osas ning ei soovi seda kasutada pikaajaliseks kogumiseks. Selliseid isikuid ei hoidnud lahkumast ka pensionireformiga kehtestatud 10 aasta pikkune taasliitumise piirang, mistõttu muu tähtaeg (nii pikem kui ka eelnõuga välja pakutud lühem tähtaeg) ei mõjuta ilmselt nende põhimõttelist otsust kas jääda või lahkuda.

Teise grupi moodutavad isikud, kes on II samba süsteemi osas üldiselt positiivselt meelestatud ja näevad seda ühe võimalusena pikaajaliseks kogumiseks. Selliste isikute jaoks on II sambast lahkumine nõ viimane õlekõrs – seda tehakse juhul, kui ilmneb oluline rahavajadus ning muud võimalused ei ole kättesaadavad või neid ei soovita mingil põhjusel kasutada. Taasliitumise piirangut – sõltumata selle pikkusest – tajuks antud grupp karistusena. Samuti antaks piiranguga kaudselt signaal, et II sambast lahkumiseks ei ole adekvaatseid põhjuseid (mis õigustaks ka sanktsioneerivat meedet). Süsteemi osas üldiselt positiivselt meelestatud isikute jätkuvat kogumisinitiatiivi ei ole otstarbekas piirata, kui isikud II sambasse kogumist katkestada ei soovi.

Ettepanek: II samba peaks saama taasliituda koheselt pärast sellest lahkumist.

b. Taasliitumisel II sambast teistkordselt välja ei saa

Antud muudatusettepaneku kommenteerimisel viitame tagasi oma tagasiside sissejuhatuses toodud seisukohale, et II samba süsteemi ei ole otstarbekas proovida taas muuta suletud või nõ poolsuletud süsteemiks. See ei muuda süsteemi atraktiivsemaks. Kui tänasel päeval keegi kaalub süsteemiga taasliitumist, siis asjaolu, et sealt enam välja ei saa, kallutaks sellist isikut tõenäolisemalt uuesti mitte liituma. Samas ei tundu selliste kõhklejate süsteemist eemal hoidmine loogiline eesmärk, mille saavutamise poole riik peaks püüdlema.

Ettepanek: Loobuda ettepanekust mitte lubada II sambast lahkuda sellega taasliitunud isikutel.

c. Osalise väljamakse võimaldamine (ja sellega kaasnev 5a piirang)

Viitame siinkohal oma vastuse punktis 1(a) toodud seisukohtadele, mille kohaselt ei ole meie hinnangul otstarbekas piirata nende isikute jätkuvat kogumissoovi, kes on II samba osas üldiselt positiivselt meelestatud. Lisaks on antud ettepanek meie hinnangul kontseptuaalses vastuolus ka eelmise ettepanekuga (mille kohaselt II sambast uuesti välja ei saaks), kuivõrd osalisel väljamaksel puudub summaline või väärtuseline ülempiir; see võib olla ka 99% II samba väärtusest. Kuid meie ettepanek ei ole proovida seda piiri seada, vaid loobuda piirangust tervikuna.

Ettepanek:

- (i) **Toetame II sambast raha osalise väljavõtu lubamist.**
- (ii) **Ei toeta ettepanekut, mille kohaselt II sambast raha osaline väljavõtt tooks kaasa 5a piirangu; alternatiivselt, kui karistusmeetme säilitamine on ministeeriumi hinnangul hädavajalik, võiks see piirduda riigipoolsete sissemaksete (4%) peatamisega viieks aastaks, ent isiku enda sissemaksed jätkuksid automaatselt, välja arvatud juhul, kui isik eraldi avaldusega nende peatumist või lõpetamist ei taotle.**

2. Detailne tagasiside eelnõus toodu ettepanekutele

a. Avalduse vorm raha väljavõtmiseks enne pensioniiga

Enne pensioniiga osalise väljamakse avaldus võiks olla samuti eraldiseisev avaldus, mitte olemasoleva muutmine. Nii klientide kui ka kontohalduri seisukohast on oluliselt lihtsam avalduse tüübi järgi eristada konkreetse avalduse sisu. Kui erisuse määrab ainult avalduse sisus toodud üks konkreetne väli või tingimus, siis tähendab see palju segadust klientide jaoks ning lisab see nii II samba süsteemi kui ka IT süsteemidesse oluliselt keerukust juurde ning suure tõenäosusega on klientidele arusaamatu. Kuna kliendid saavad avaldusi esitada iseseisvalt ilma kontohalduriga konsulteerimata, siis on vajalikud võimalikult lihtsad avaldused, et vältida mitmeti mõistetavust ja eksimist.

Ettepanek: Tekitada eraldi vorm raha väljavõtmiseks enne pensioniiga.

b. KoPS § 52⁴ lõiked 4¹ ja 5² vajavad täpsustamist

Seletuskirjas on antud sätte kohta kirjas järgnev: "Paragrahvis on reguleeritud erinevad avaldused, mida kasutatakse raha väljavõtmiseks II sambast. Tulenevalt sellest, et raha ennetähtaegse väljavõtmise juurde lisandub võimalus valida, kas võtta välja kõik või vaid osa kogutud rahast täiendatakse eelnõuga lõikes 4¹ sätestatud raha väljavõtmise avaldusel esitatavate andmete sätet. Sarnaselt pensionieas tehtavale ühekordsele väljamaksele, kus samuti on võimalik valida kogu raha või osa väljamaksmine, sätestatakse, et osalise väljamakse puhul tuleb avaldusele märkida ka summa, mida isik soovib välja võtta ning vastava pensionifondi nimetus. Pensioni investeerimiskonto puhul tuleb vajalikud andmed registripidajale edastada konto avanud krediidasutusel. Muudatus jõustub 1. jaanuaril 2028.

Tulenevalt osalise väljamakse võimaluse lisamisest vajab täpsustamist ka lõike 5² sõnastus, mis reguleerib avalduse muutmist. Kehtiva seaduse järgi, kui ennetähtaegselt sai välja võtta vaid kogu raha, raha väljavõtmise avaldust muuta ei saa, sellise avalduse saab vaid tagasi võtta. Osalise väljamakse valiku lisandumisega antakse II sambaga liitunud isikule võimalus ka oma avaldust muuta – see osutub vajalikuks, kui on soovi muuta summat, mida soovitakse välja võtta või nt pensionifondi, kust seda summat võtta soovitakse. Nagu teiste avalduste puhul, saab ka raha väljavõtmise avaldust muuta kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani (so 31. märtsini, 31. juulini või 30. novembrini sõltuvalt sellest, millal avaldus, mida muuta soovitakse esitati) ja selleks tuleb lihtsalt esitada uus raha väljavõtmise avaldus. Muudatus jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril."

Antud muudatusega tekib meie hinnangul võimalik probleemkoht:

- Kehtiva seaduse kohaselt oli enne osalise väljamakse võimaluse lisandumist ennetähtaegne väljumine võimalik üksnes kogu raha ulatuses ning sellisel juhul ei olnud raha väljavõtmise avalduse muutmine lubatud - avaldust sai üksnes tagasi võtta. Osalise väljamakse lisandumisel antakse II sambaga liitunud isikule võimalus oma raha väljavõtmise avaldust muuta, mis on põhjendatud eeskätt olukordades, kus isik soovib muuta väljavõetavat summat või pensionifondi, millest väljamakse tehakse.
- Eelnõu kohaselt on raha väljavõtmise avaldust võimalik muuta kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani, esitades selleks uue raha väljavõtmise avalduse. Samas ei ole selline sõnastus kooskõlas kehtiva loogikaga süsteemis, kus raha väljavõtmise avaldusi esitatakse kindlate väljamaksevoorude kaupa ning nende tagasivõtmise või muutmise tähtajad ei ole seotud avalduse esitamise kuuga, vaid järgneva vooru tähtpäevadega (31. märts, 31. juuli ja 30. november).
- Seetõttu ei ole selge, millise tähtajani on avalduse muutmine lubatud ning kuidas see praktikas haakub kehtiva väljamaksevoorude süsteemiga. Täiendavat selgust vajab ka see, kas ja millisel ulatusel on avalduse muutmine praktikas võimalik pensioni investeerimiskonto puhul, kus raha kantakse pärast avalduse esitamist viivitamatult Pensionikeskuse kontole.
- Õigusselguse huvides tuleks täpsustada, kas raha väljavõtmise avalduse muutmise regulatsioon on mõeldud kohalduma üksnes pensionifondide puhul või ka pensioni investeerimiskontolt tehtavate väljamaksete korral ning kuidas see suhestub voorude ja tehnilise menetlusprotsessiga.

Ettepanek: Täpsustada KoPS § 52⁴ lg 5² selliselt, et avalduse muutmise tähtaeg oleks üheselt seotud kehtiva väljamaksevoorude süsteemiga või selgesõnaliselt määratletud osalise väljamakse kontekstis.

- c. KoPS § 43¹ ja § 52⁴ regulatsioon vajab täpsustamist seoses pensioni investeerimiskontolt osalise väljamakse avalduse muutmatus

Eelnõuga muudetakse § 43¹ lõiget 1 ja sätestatakse järgmiselt: „Isikul, kellel ei ole käesoleva seaduse § 40 lõike 1 kohaselt veel õigust kohustuslikule kogumispensionile, on üks kord õigus nõuda kõigi osakute või neist osa tagasivõtmist ning neile vastava summa ja kõigil pensioni investeerimiskontodel oleva raha või selle osalist väljamaksmist käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel.“;

Eelnõuga täiendatakse paragrahvi 52⁴ lõiget 4¹ teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses: „Kui isik soovib osalist väljamakset pensionifondist, märgitakse raha väljavõtmise avaldusel ka summa, mille ta soovib välja võtta, ja selle pensionifondi nimetus, mille osakute tagasivõtmist ta selleks soovib. Kui isik soovib osalist väljamakset pensioni investeerimiskontolt, esitab konto avanud krediidasutus registripidajale viivitamata pärast isikult avalduse saamist selliseks väljamakseks kogu kontol oleva raha või selle osaliseks väljamaksmiseks avalduse, milles peavad olema märgitud käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–4 ja 8 nimetatud andmed ning summa, mille isik soovib pensioni

Lisaks muudetakse § 52⁴ lõiget 5² ja sätestatakse järgmiselt: „Kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani võib isik muuta oma fondipensioni avaldust, ühekordse väljamakse avaldust või raha väljavõtmise avaldust, esitades selleks uue käesolevas paragrahvis nimetatud fondipensioni avalduse, ühekordse väljamakse avalduse või raha väljavõtmise avalduse.“;

Antud muudatustega võib tekkida probleemkoht:

- Eelnõu sõnastusest võib järeldada, et mitte-pensioniealisel isikul on osalise väljamakse korral õigus muuta raha väljavõtmise avaldust kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani ning et see võimalus kehtiks ka pensioni investeerimiskontolt tehtava osalise väljamakse puhul.
- Praktikas ei ole pensioni investeerimiskontolt tehtava väljamakse avalduse muutmine siiski võimalik, kuna kontohalduril on kohustus kanda vastav summa viivitamatult Pensionikeskusele. Sama põhimõtte kehtib ka kehtivas korras pensioniealiste pensioni investeerimiskontol tehtavate väljamaksete puhul ning vastav hoiatus on lisatud Pensionikeskuse avalduse vormidele ([link](#), p 4.4).
- Pensionifondist osalise väljamakse puhul on seevastu võimalik avaldust kuni esitamise kuu lõpuni muuta, kuna fondiosakute tagasivõtmine toimub hilisemas etapis. Arvestades, et ka mitte-pensioniealise isiku pensioni investeerimiskontolt osalise väljamakse korral liigub raha pärast avalduse esitamist panga poolt viivitamatult Pensionikeskuse kontole, ei ole kliendil enam võimalik väljamakstavat summat muuta.

Ettepanek: Täpsustada PIK-ilt osalise väljamakse avalduse tagasivõtmatus

Lisaks eeltoodule vajab eraldi täpsustamist pensioni investeerimiskontolt tehtava osalise väljamakse avalduse õiguslik iseloom, arvestades, et PIK-i puhul kantakse raha pärast avalduse esitamist

krediitiasutuse poolt viivitamatult Pensionikeskusele, mistõttu ei ole avalduse muutmise ega tagasivõtmine praktikas võimalik.

Sellisel juhul oleks isikul võimalik ühes väljamaksevoorus esitada:

- osalise väljamakse avaldus pensioni investeerimiskontolt (tagasivõtmatu), sh mitme PIK-i olemasolul iga konto kohta eraldi; ning
- osalise väljamakse avaldus pensionifondist, mida oleks võimalik kuni avalduse esitamise kuu lõpuni muuta.

3. Ettepanekud KoPS-i muutmiseks, mida eelnõu hetkel ei hõlma

a. Pensioni investeerimiskonto nn mittelikiidse väärtpaberi mõiste muutmine

Praktikas on ette tulnud mitmed probleeme olukorras, kus isik soovib väljamakset pensioni investeerimiskontolt, ent seda ei ole võimalik teha, sest vähemalt üks väärtpaber ei ole kontrol realiseeritud (kuna seda ei ole võimalik realiseerida), mis on väljamakset välistav asjaolud KoPS § 52-6 lõike 5 tähenduses. Sellistes olukordades ei ole abi ka KoPS § 52-6 lõikest 6, sest lõige 6 fikseerib ammendava loetelu olukordadest, kus väärtpaberi võõrandamine ei ole võimalik. Seega on seaduses loodud juriidilise, mitte aga faktilise võõrandamiskõlbmatuse (mittelikiidsuse) definitsioon. See tekitab pensionikogujates pahameelt, kuna pank peab täitma seadust ning ei saa lasta muude väärtpaberite realiseerimisest saadud raha isikule välja maksta, kuigi nõ viimase väärtpaberi võõrandamiskõlbmatuses ei ole mingit kahtlust.

Viimase nelja aasta jooksul on ilmnenud muuhulgas järgnevad olukorrad, kus seadus on takistanud isikul PIK-i süsteemist väljuda:

- Väärtpaberi kauplemine peatatakse isiku poolt, kes ei vasta VPTS §-s 3 toodud kauplemiskoha mõistele (nt NASDAQ); selle probleemi tekitab vastuolu KoPS § 52⁶ lg 6 ning § 3¹ lg 3 vahel, kuna esimene räägib kauplemiskohast (mis on EL-sisene mõiste ning ei kata näiteks NASDAQ-i ega NYSE-t), samas kui teine räägib mistahes tavapäraselt toimivast väärtpaberibörsist (mille alla NASDAQ ja NYSE kindlasti mahuvad).
- Väärtpaber viiakse nõ põhiturult alternatiivturule (eriti just USA näitel), kuhu kontohalduril puudub juurdepääs või kus kauplemine toimub vaid teoreetiliselt (sest seal puuduvad ostu- või müüginoteeringud ning tehinguid sisuliselt ei tehta).

Teeme ettepaneku sõnastada KoPS § 52-6 lõiget 6 järgnevalt:

„Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tingimust ei kohaldata pensioni investeerimiskonto kaudu soetatud finantsvara suhtes, mille võõrandamine või millest tuleneva väärtuse muul viisil realiseerimine ei ole võimalik. Võõrandamist või väärtuse realiseerimist takistavate põhjuste äralangemise järel pensioni investeerimiskontole laekuva raha suhtes kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatut.“

Ettepanek: Muuta KoPS § 52-6 lõiget 6 väljapakutud sõnastuses.

Loodame, et ministeeriumil on võimalik Pangaliidu arvamuse ja ettepanekutega arvestada. Soovime osaleda eelnõuga seotud edasistes aruteludes. Leiame, et pensionifondide turustamise, pensioni investeerimiskonto pakkumise ning kontohaldurite vaate arvesse võtmine on eelnõu tõhusaks jõustamiseks ja rakendamiseks kriitilise tähtsusega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Katrin Talihärm
Tegevjuht